

Opetus- ja kulttuuriministeriö

00023 VALTIONEUVOSTO

kirjaamo@minedu.fi

aikuistenperusopetus@minedu.fi

Viite: OKM23/010/2016

Asia: Lausunto ehdotuksesta hallituksen esitykseksi perusopetuslain 46 §:n muuttamisesta

Iltakoulujen liitto (IKLO ry) ja Aikuislukioiden Rehtorit (AiRe ry) kiittävät mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle perusopetuslain 46 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esitys vastaa kiitettävästi aikuisten perusopetuksen uuden kohderyhmän eli maahanmuuttajien kasvaneen määrän asettamiin vaatimuksiin. Esitetty rakenne tarjoaa koulutuksen järjestäjälle mahdollisuuden rakentaa koulutusohjelma, joka on tehokas, mutta huomioi opiskelijoiden erilaiset oppimistarpeet. Se mahdollistaa sekä nopean että hitaan etenemisen ja täyttää muutenkin Aikuisten maahanmuuttajien perusopetuksen työryhmän 2014 tavoitteet.

Luku- ja kirjoitustaidon opetuksen siirtyminen osaksi aikuisten perusopetusta on perusteltua. Se laajaa alaistaa luku- ja kirjoitustaidon opetuksen sisältöjä ja ohjaa ottamaan huomioon lukutaidon merkityksen kaikessa oppimisessa.

Esitetty tuntijako sisältää edelleen riittävästi valinnaisuutta, vaikka niiden pakollisia kursseja on säädelty aiempaa enemmän yhteiskunnallisten ja luonnontieteellisten aineiden osalta. Jotta opetuksessa on riittävästi kotouttavia elementtejä, alkuvaiheen yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen sekä päättövaiheen yhteiskuntatietouden pakollisuus on perusteltua. Uudet pakolliset työelämätaitojen kurssit sekä opinto-ohjauksen kurssit ovat opiskelijoille jatkoon kannalta tarpeellisia. Terveystiedon pakollisuus on myös kiitettävä uudistus. Valinnaisten kurssien määrä tarjoaa mahdollisuuden tarjota esim. tieto- ja viestintätekniikkaa sekä taito- ja taideaineita. Myös mahdollisuus sisällyttää oppimäärään lukio-opintoja ja ammatillisia opintoja on tervetullut.

Henkilökohtaisen opiskeluohjelman rakentamisen merkitystä on korostettu tarpeellisella tavalla. Koulutuspolun rakentaminen ja aiemman osaamisen hyväksiluku vaatii aiempaa enemmän resursseja ja osaamista ohjauksessa. Lain pitää taata, että opetukseen ja ohjaukseen varataan kunnissa riittävät resurssit.

Aikuisten perusopetukseen tulevan rahoituksen pitää olla tasolla, että sillä pystyy järjestämään laadukasta lähiopetusta, sillä useimpien opiskelijoiden koulutustausta on niin heikko, että he eivät selviä etäopetuksesta. Lain on edelleen taattava, että kuka tahansa ei voi järjestää perusopetusta, eikä perusopetusta voi alistaa kilpailutukselle. Kuten oppivelvollistenkin perusopetus, myös oppivelvollisuusiän

ylittäneiden perusopetus on yleissivistävää, ja se kuuluu luontevasti yleissivistävää opetusta antavien oppilaitosten tehtäviin.

Oppiainetasolla uusi tuntijako sisältää kaksi asiaa, jotka olisivat tarvinneet uudistusta. Pakollisen uskonnon/elämänkatsomustiedon opetuksen sijaan olisi ollut syytä esittää kaikille yhteistä katsomustietoa tai muuta vastaavaa ainetta. Eri luokkahuoneisiin eriytyvän uskonnon opetuksen sijaan olisi parempi opettaa kaikkia opiskelijoita yhdessä – etsiä kaikkia katsomuksia ja uskontoja yhdistäviä näkökulmia, maailmankatsomusta ja ymmärrystä. Opetuksen järjestämistä hankaloittaa myös se, että eniten tarjottava uskonto tulee olemaan islam, johon on vaikea löytää muodollisesti pätevää opettajaa, joka pystyisi noudattamaan opetussuunnitelman perusteita.

Toinen tuntijaon puute liittyy ruotsin kielen pakollisuuteen. Suurimmalle osalle maahanmuuttajataustaisista opiskelijoita kolmen vieraan kielen eli suomen, ruotsin ja englannin kieliohjelma on liian vaativa, ja heidät vapautetaan rehtorin päätöksellä ruotsin opiskelusta. Tästä syystä ruotsin muuttaminen valinnaiseksi aineeksi olisi ollut perusteltua ja olisi kuvannut paremmin todellista tilannetta. Uusi lukiossa alkava B3-ruotsi turvaa hyvin maahanmuuttajataustaisten mahdollisuuden oppia ruotsia.

Samaan aikaan esiteltävän rahoituslakiesityksen perusopetusta koskevat uudistukset ja erityisesti kurssisuorituksiin perustuva rahoitus tukee loogisella tavalla uutta opiskelijälähtöistä rakennetta. Jos tuntijakoa ja rahoitusta koskevat esitykset uudistukset toteutuvat, aikuisten perusopetus on saamassa rakenteen ja rahoituksen, joka vastaa aikuisten perusopetuksen nykyisiin tarpeisiin – mahdollisuuden tukea ja henkilökohtaistaa opintoja opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Iltakoulujen liitto IKLO ry haluaa vielä todeta, että hallituksen esitys liitteinen on huolella valmisteltu ja ansiokkaasti perusteltu. Se kokoaa ensimmäistä kertaa yhteen oppivelvollisuuden ylittäneiden opetusta koskevat lait ja asetukset ja esittelee nykytilan ja muutostarpeet. Opetus- ja kulttuuriministeriö on kiitettävällä tavalla perehtynyt aikuisten perusopetuksen sisältöön ja tilanteeseen, ja pyrkinyt hankkimaan tietoa koulutuksen järjestäjiltä päätöksenteon perusteeksi.

Helsingissä, 17.8.2016

Tarja Boe
Puheenjohtaja
Iltakoulujen liitto ry

Mauri Ronimus
Puheenjohtaja
Aikuislukioiden Rehtorit ry

LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ

Hallituksen esitys vastaa kiitettävästi aikuisten perusopetuksen uuden kohderyhmän eli maahanmuuttajien kasvaneen määrän asettamiin vaatimuksiin. Esitetty rakenne tarjoaa koulutuksen järjestäjälle mahdollisuuden rakentaa koulutusohjelma, joka on tehokas, mutta huomioi opiskelijoiden erilaiset oppimistarpeet. Se mahdollistaa sekä nopean että hitaan etenemisen ja täyttää muutenkin Aikuisten maahanmuuttajien perusopetuksen työryhmän 2014 tavoitteet.

Luku- ja kirjoitustaidon opetuksen siirtyminen osaksi aikuisten perusopetusta on perusteltua. Se laajaa alaistaa luku- ja kirjoitustaidon opetuksen sisältöjä ja ohjaa ottamaan huomioon lukutaidon merkityksen kaikessa oppimisessa.

Esitetty tuntijako sisältää edelleen riittävästi valinnaisuutta, vaikka niiden pakollisia kursseja on säädelty aiempaa enemmän yhteiskunnallisten ja luonnontieteellisten aineiden osalta. Jotta opetuksessa on riittävästi kotouttavia elementtejä, alkuvaiheen yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen sekä päättövaiheen yhteiskuntatietouden pakollisuus on perusteltua. Uudet pakolliset työelämätaitojen kurssit sekä opinto-ohjauksen kurssit ovat opiskelijoille jatkoon kannalta tarpeellisia. Terveystiedon pakollisuus on myös kiitettävä uudistus. Valinnaisten kurssien määrä tarjoaa mahdollisuuden tarjota esim. tieto- ja viestintätekniikkaa sekä taito- ja taideaineita. Myös mahdollisuus sisällyttää oppimäärään lukio-opintoja ja ammatillisia opintoja on tervetullut.

Henkilökohtaisen opiskeluohjelman rakentamisen merkitystä on korostettu tarpeellisella tavalla. Koulutuspolun rakentaminen ja aiemman osaamisen hyväksiluku vaatii aiempaa enemmän resursseja ja osaamista ohjauksessa. Lain pitää taata, että opetukseen ja ohjaukseen varataan kunnissa riittävät resurssit.

Aikuisten perusopetukseen tulevan rahoituksen pitää olla tasolla, että sillä pystyy järjestämään laadukasta lähiopetusta, sillä useimpien opiskelijoiden koulutustausta on niin heikko, että he eivät selviä etäopetuksesta. Lain on edelleen taattava, että kuka tahansa ei voi järjestää perusopetusta, eikä perusopetusta voi alistaa kilpailutukselle. Kuten oppivelvollistenkin perusopetus, myös oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetus on yleissivistävää, ja se kuuluu luontevasti yleissivistävää opetusta antavien oppilaitosten tehtäviin.

Oppiainetasolla uusi tuntijako sisältää kaksi asiaa, jotka olisivat tarvinneet uudistusta. Pakollisen uskonnon/elämänkatsomustiedon opetuksen sijaan olisi ollut syytä esittää kaikille yhteistä katsomustietoa tai muuta vastaavaa ainetta. Opetuksen järjestämistä hankaloittaa myös se, että eniten tarjottava uskonto tulee olemaan islam, johon on vaikea löytää muodollisesti pätevää opettajaa, joka pystyisi noudattamaan opetussuunnitelman perusteita.

Toinen tuntijaon puute liittyy ruotsin kielen pakollisuuteen. Suurimmalle osalle maahanmuuttajataustaisista opiskelijoita kolmen vieraan kielen eli suomen, ruotsin ja englannin kieliohjelma on liian vaativa, ja heidät vapautetaan rehtorin päätöksellä ruotsin opiskelusta. Tästä syystä ruotsin muuttaminen valinnaiseksi aineeksi olisi ollut perusteltua ja olisi kuvannut paremmin todellista tilannetta. Uusi lukiossa alkava B3-ruotsi turvaa hyvin maahanmuuttajataustaisten mahdollisuuden oppia ruotsia.

Samaan aikaan esiteltävän rahoituslakiesityksen perusopetusta koskevat uudistukset ja erityisesti kurssisuorituksiin perustuva rahoitus tukee loogisella tavalla uutta opiskelijalähtöistä rakennetta. Jos tuntijakoa ja rahoitusta koskevat esitykset uudistukset toteutuvat, aikuisten perusopetus on saamassa rakenteen ja rahoituksen, joka vastaa aikuisten perusopetuksen nykyisiin tarpeisiin – mahdollisuuden tukea ja henkilökohtaistaa opintoja opiskelijoiden tarpeiden mukaan.